

ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΘΕΑΤΡΑ

ΘΕΑΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ: ΣΟΜΕΡ-
ΣΕΤ ΜΩΜ: «Ο κύκλος»

Τὸ ἀνέβασμα τοῦ «Κύκλου» κρίθηκε μὲ συγκατάβαση, σὰν ἕνας συμβιβασμὸς τοῦ Θεάτρου Τέχνης, μὲ τὴν ἀνάγκη τὴν ὑπαγορευμένη ἀπὸ τὸ κρῦο καὶ τὴν ἀγωνία πού μᾶς συνέχει.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς ὁ συγγραφέας τῆς «Ἀνθρώπινης Δουλείας»—τοῦ μυθιστορήματος πού ὁ ἥρωάς του ἐλαύνεται καὶ καταλύεται ἀπὸ τὸ πάθος, ἀληθινὰ καὶ βαθειά, ὅπως στὰ λίγα μυθιστορήματα πού διαρκοῦν—μὲ τὸ ἀπλὸ καὶ ἀβίαστο γράψιμό του, πού δὲν ἔχει ἴχνος ἐκζήτησης καὶ ἐπιζήτησης παρὰ ξενων ἐντυπώσεων, μὲ τὶς τυποποιημένες φράσεις καὶ καταστάσεις, (ξέρουμε πὼς σὲ κάθε ἔργο τοῦ Μώμ θὰ συναντήσουμε μιὰ κοπέλλα τόσο ὁμορφη πού νὰ μᾶς κόβεται ἢ ἀναπνοὴ στὸ κύτταγμά της, ἕνα νεαρὸν πού δὲν ξεπερνᾷ τὸ μέτρο, μιὰ πολὺ κομπὴ ὠριμη κυρία, ἀλαφρόμυαλη ἢ ὑπερβολικὰ ἔξυπνη, ἕναν κυνικὸ mondainisé φιλόσοφο, κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωση τοῦ συγγραφέα κι' ἕνα ζευγάρι παντρεμμένων πού δὲν τὰ πάει καθόλου καλά) ἔξαπατᾷ τὸν κόσμον πού διαβάζοντας ἕνα βιβλίον του ἢ ἀκούγοντας καὶ βλέποντας ἕνα ἔργο του σκέφτεται πόσο εὐκόλο εἶναι.

Ἐάν μάλιστα στὸ ἀκροατήριον τυχαίνει νᾶναι καὶ ἄνθρωποι τοῦ συναφιοῦ συγγραφεῖς πραγματικοὶ καὶ αὐτοτιτλοφοροῦμενοι τέτοιοι—κυρίως οἱ τελευταῖοι—κάνουν ἀμέσως τὴ σκέψη πὼς δὲν ἔχουν παρὰ νὰ καθήσουν μπροστὰ στὸ τραπέζι τους καὶ νὰ ἐτοιμάσουν ἕνα ἔργο σὰν τοῦ Μώμ.

«Γιὰ νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια», ἔγραφε ἔδῳ καὶ 50 χρόνια ὁ Bernard Shaw, γιὰ τὸ μεγάλο πρότυπον τοῦ Μώμ τὸν Ὁσκαρ Wilde, «ἀπ' ὅσο ξέρω, εἶμαι ὁ μόνος ἄνθρωπος στὸ Λονδίνο, πού δὲ μπορῶ νὰ καθήσω καὶ

νά γράψω ένα ἔργο σὰν τοῦ Oscar Wilde, ὅταν τὸ θελήσω.»

Χωρὶς νὰ εἶναι ὁ διάδοχος τοῦ Σαίξπηρ καὶ χωρὶς νὰ φτάνει τὸν Bernard Shaw καὶ τὸν Wilde, εἶναι γνωστὸ πὼς ὁ Μάιμ εἶναι ἓνας ἄριστος δραματικὸς συγγραφέας.

Εἶναι κατ' ἐξοχὴν Ἕλληνας συγγραφέας, εἶναι θάλαγα ὁ κατ' ἐξοχὴν Ἕλληνας συγγραφέας, τοῦ καιροῦ του.

Ἡ σὰν ἀπὸ Χρηστομάθεια παρμένη πλοκὴ τοῦ κάθε του ἔργου, μὲ τὸ προτασσόμενον ἐπιμύθιο, ἡ ἀπλότητα, ἡ ξηρότητα θάλαγα τῆς κάθε του φράσης καὶ συνάμα ἡ ἀκατανίκητη ἔλξη τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ κεῖνο πὺ θέλουν, ἀπὸ κεῖνο πὺ ἀντίθετα ἀπὸ τὸν Σάρτρ καὶ σύμφωνα μὲ τὸν Σοπενάουερ «οἱ ἄνθρωποι μποροῦν νὰ κάμουν ὅτι θελήσουν ἀλλὰ ὄχι καὶ νὰ θελήσουν ὅτι πρόκειται νὰ θελήσουν», περικλείουν ὅλοι, ὅλο τὸ συγκρατημένο πάθος τοῦ Ἑλληνικοῦ χαρακτῆρα, ὅλη τὴν τραγωδίαν τοῦ αὐτοκρινόμενου Ἑλλήνου.

Καὶ ὁ «Κύκλος» χωρὶς νὰ φτάνει τὴν δραματικὴν ἔντασιν τῆς «Βροχῆς» εἶναι μιὰ δραματικὴ κωμωδία.

Ἡ Λαίδη Κίττυ Τσάνεϋ—κι' ἐπαναλαμβάνω τὸ Λαίδη γιὰ νὰ φανεῖ πόσο βαθειὰ παρεξηγήθηκε ὁ ρόλος—εἶναι μιὰ τραγικὴ κωμικὴ μορφή: ἡ ἐπιπολαιότητά της, ἡ ἐλαφρότητά της, τὸ βάψιμό της, εἶναι διαφορὰ στρώματα τῆς προσωπικότητάς της, κι' ἡ βαθύτερη οὐσία της εἶναι ὁ καῦμός της, τοῦ νὰ μὴ μπορεῖ νὰ γεράσει ἡσυχῆ κι' ἐξασφαλισμένη στὸ πλευρὸ τοῦ ἀντρα πὺ ἀγαπᾷ, τοῦ ἀντρα πὺ κανένας σταθερὸς δεσμὸς δὲν τὴν συνδέει μαζὺ του.

Τὸ ρόλο αὐτὸ πού με τὸ παίξιμό της ἐλάμπρυνε ἀμέτρητες βραδυές ἢ Ἐθελ, τὸ θηλυκὸ βλαστάρι τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας τῶν Ἡθοποιῶν Μπάουμορ, — ἢ Δίς Μαρία Γιαννακοπούλου, τὸν ἔδωσε με ὅλον τὸν ἐξωφρενισμό Ἰταλικῶν ὑστερικῶν τύπων.

Καὶ με τὴν εὐκαιρία αὐτὴ θᾶχα νὰ παρατηρήσω πὼς ἐκεῖνο πού ξεχωρίζει τὸ ἀληθινὸ ἔργο τέχνης, τὴν ἀληθινὴ ὑπόκριση στὴν προκείμενη περίπτωσι, εἶναι ἀκριβῶς ὁ διαφορισμὸς μεταξὺ ὑστερισμοῦ καὶ ἀληθινοῦ πάθους, δηλαδὴ ἀληθινῆς δημιουργικῆς δύνναμης.

Ὁ ἀληθινὸς ἠθοποιὸς εἶναι κάποτε ἔνθεα ἔξαλλος, ἀλλὰ ποτὲ ὑστερικός.

Καὶ μὴν πάρουν ὡς δικαιολογία τοὺς οἱ ἠθοποιοὶ τοῦ Θεάτρου Τέχνης πὼς τὸ ἔργο τοῦ Μώμ δὲν εἶναι ὑψηλὸ ἔργο. Οἱ πρίγκηπες δὲν ἀλλάζουν τὸ φέρσιμό τοὺς οὔτε ὅταν ὑποδέχονται ἕναν ἄξεστο κι' ἕναν ἀγροῖκο — πού δὲν εἶναι βέβαια με κανένα τρόπο ἢ περίπτωσι Μώμ.

Κι' ὁ ὑπόλοιπος θίασος ἀκολουθώντας φαίνεται τὸν Σκηνοθέτη, ποῦχε ὑψώσει τὸ σῆμα Z (στὴ ναυτικὴ γλῶσσα ὅταν ἡ Ναυαρχίδα ὑψώσει τὸ σῆμα Z σημαίνει ἕκαστος ὡς ἐνεργεῖ ἀνεξαρτήτως ὅπως αὐτὸς νομίζει), ἔκανε ὅτι τοῦ ἄρεσε.

Ἀπὸ τὴν χοντροκομμένη φάρσα τοῦ κ. Διαμαντόπουλου ὡς τὶς περασμένης ἐποχῆς λυγμικὲς συσπάσεις τῆς Δας Σκουρλά, με μόνην ἐξαίρεση τὸν κ. Μ. Κατσούλη πού ἔδωσε μ' ὅση μποροῦσε ἀξιοπρέπεια κι' ἀπόφυγε νὰ γελοιοποιήσει τὸν Ἄρνολντ.

Ἄγλαϊα Μητροπούλου